

BARÁNYA

ELŐFIZETÉSI ÁRA:
Egész évre . . 12 K || Félévre 6 K
Negyedévre . . . 3 K
HIRDETÉSEK DIJSZÁBÁS SZERINT.

Felelős szerkesztő:
Dr. BISCHITZ BÉLA

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VII. ker., Abonyi-utca 11. (Bálint-utca sarki palota földszintjén). = Telefon-szám: 106—00

Közlemények átvételét csakis a forrás megnevezésével engedjük meg.

A nemzetközi megóvási konferenciáról.

(The international conservation conference)

Irta: **Burdáts Lajos** főmérnök,
a m. kir. pénzügyminiszterium bányászati osztályában.

Az amerikai Egyesült Államokból ujabban oly eszme indult ki, amely érdekességénél fogva figyelmet érdemel annyival is inkább, mert a jelek azt mutatják, hogy az eszme előbb-utóbb testet is fog ölteni.

A világ természeti anyagforrásainak megóvása érdekében tartandó nemzetközi "konferenciáról" van szó. E szerint az egész világ természeti anyagforrásainak leltárszerű összeírását volna hivatva előkészíteni a konferencia, amely egy általános tervezetet készítene és egységes sémát állapítana meg a leltárszerű eredmények egyöntetű kifejezésére és annak alapján azután a művelődés fejlesztéséhez rendelkezésre álló természetes anyagforrások az egész világon egy általános megegyezés szerint becsültetnének fel.

A konferencia további feladata volna a természetes anyagforrásokban és javakban eddig üzött rablógazdálkodás és rombolás által okozott károk és sérelmek lehetőség szerinti jóvátételét és a jövőre való meggátolását célzó correlatív problémák általános fázisát is beható megfontolás tárgyává tenni és javaslatokat kidolgozni ezen javaknak megóvása, fejlesztése és pótlása érdekében.

Amint látjuk, ez nem egyéb, mint előre vetett árnyéka ama rablógazdálkodásnak, amely az új világ bánya- és erdőkincseinek kihasználásánál napjainkig üzetik. — Mintegy 2 éve az Egyesült Államok közvéleménye mind hangosabb érdeklődést tanúsít az amerikai őserdőknek oly sokáig elhanyagolt problémája iránt.

Ez a körülmény készítette arra az Egyesült Államok lelépett elnökét, hogy tanácskozmányt hívjon össze amelyet 1909. évi február hó 18-án Washingtonban tartották meg az amerikai Egyesült Államok, a mexikói Egyesült Államok és Kanada összejött képviselői.

A tanácskozmány az Egyesült Államok elnökéhez intézett nyilatkozatában abból a körülményből indul ki, hogy a természeti anyagforrások nincsenek oly határvonalak által elzárva, amelyek az egyes nemzeteket egymástól elkülönítik. Mivel pedig a nemzeti tevékenység magában véve képtelen célt érni, ajánlja a tanácskozmány, hogy egyöntetű eljárás biztosítása végett, az összes nemzetek részéről elfogadandó egyező rendszabályok szerkesztessenek. Ennélfogva felhívja az elnököt a tanácskozmány, hogy az összes nemzeteket hívja meg egy közös konferenciára, amelynek tárgyát a világ természeti kincsei, ezeknek összeírása, fentartása és észszerű hasznosítása képezze. A nemzetközi konferencia helyéül Hágát tartja legmegfelelőbbnek a tanácskozmány.

Az elnökhöz intézett terjedelmes nyilatkozat szerint szabályozandók volnának a közegészség, az erdők, vizierők, termőföldek, a vadak és az *ásványok* óvása.

A legutóbbira nézve — mely minket közelről érdekel — a bizottság azt a tételt állítja fel eme nyilatkozatában, hogy az ásványi kincsek az ipari tevékenység alapjának tekintendők és azok használata és megóvása a közjólét egyik legjelentékenyebb tényezőjeként kezelendő.

A nyilatkozat szerint továbbá, az ásványi égési anyagok a modern civilizációnak elválaszthatatlan részét képezik. Ennélfogva minden kormány részéről mozgalom indítandó ezeknek az anyagoknak szertelen kihasználása ellen és a figyelem felhívandó ezen javak összeírásának szükségességére. Ily égési anyagok bizonyos időtartamra oly korlátozások és szabályozások alá helyezendők, amilyenek a tulságos egyedáru spekulatív kiaknázás meggátolása végett szükségesek, hogy elfogadható áron legyenek a közönség rendelkezésére bocsáthatók.

A földtulajdon elválasztandó a földalatti ásványok kihasználását biztosító jogosultságtól, mely utóbbi jogosultság gyakorlása az illető földterület egész terjedelmére nézve, kormányhatósági ellenőrzés alá vonandó.

Szabályozandó a kőszén és más ásványi tüzelő

anyagok leggazdaságosabb kihasználása is avégből, hogy a készletek lehetőleg minél hosszabb időre megővhatók legyenek.

Ennélfogva a gőz vagy égési anyagok fogyasztása által előidézett egyéb erőik pótlására a vízi erők használandók fel.

Kétséget nem szenved, hogy e tüzelő anyagok felhasználása az újabb tudományos vívmányok alkalmazása mellett és a gépészeti újítások révén takarékosabb és ebben az irányban további haladásra van kilátás. Éppen ezért buzdítás és támogatás nyújtandó oly módozatok feltalálásához és tökéletesítéséhez, amelyek a tüzelőanyagok nagymérvű fogyasztásának csökkentésére alkalmasak.

A bányaszerencsétlenségek a kapcsolatos nyomor és munkaerő veszteség mellett, nagy veszteségeket idéznek elő az értékes ásványi tulajdonban is és a termelési költségek emelkednek.

Ezért oly rendszabályokat kell alkotni és szigorú alkalmazásba venni, amelyek a lehetőség határáig úgy a bányamunkások, valamint a bányavagyon biztonságát megővni képesek. Tudományos kutatá-

sokat kell ennél fogva végezni a bányaszerencsétlenségek minden terén, és a kormányok által közlendők a tapasztalatok, hogy ekként a lehető legjobb övrendszabályokat lehessen életbe léptetni és szigorú alkalmazásba venni.

A tanácskozmány ezen nyilatkozatát az Egyesült Államok elnöke 1909. évi február hó 26-án kelt jegyzékkel a képviselőháznak és a szenátusnak adta ki, amely azt olvasás után további eljárás, illetőleg az összes kormányokkal leendő közlés és hozzájárulás kieszközölése végett a külügyi bizottságot tette át.

Az Egyesült Államok elnöke az ő „aide-memoire“-jában ekként fejezi ki az ügynek fontosságát: „Az egész világ népeit érdeklik az egész világnak természeti kincsei, hasznot huzván megvédésök és károsodván elpusztításuk által. Minden állam népeit érdeklik a többi államok táp- és ipari anyagszükségletei, nem csak azért, mert azok kicserélhetők a kereskedelmi eljárás útján, hanem azért is, mert az együttes szükséglet ismerete nélkülözhetetlen ahhoz, hogy minden egyes nemzetet illető szükséglet észszerű elbánás alatt álljon.“

A domány-almási bányák.

— A külföldi szakértők véleményei. —

Élénk emlékezetében lesz bizonyára még mindenkinek az *Osztrák-Magyar Államvasút Társaság* bányáiban történt két nagy katasztrófa. Ez a két katasztrófa még külföldön is és különösen szakkörökben óriási feltűnést keltett és méltán, mert eddigelé példátlan volt oly óriási gázkibővítés, mint amilyen a domány-almási bányákban 1908. dec. 16-án és f. év január 13-án történt. A legnagyobb katasztrófa, amire emlékszünk, a belgiumi volt, ahol 200 tonna szén esett ki, míg Domány-Almásón 600 tonna, vagyis a gázkibővítés erősségét tekintve éppen háromszor akkora volt mint az eddig ismert legnagyobb bányakatasztrófa.

Mindenképp érthető volt tehát a kormány közbelépése, mikor energikus elhatározással a bányáüzemet egyszerűen beszüntették. Nemzetgazdaságilag lehetett ez kiszámíthatatlan kár, de hogy a bányák belső biztonsága enormis közérdek, arról vitázni is fölösleges. Nem kimélt a kormány fáradságot, hogy e bányák üzembehelyeztetését és ártalmatlan aknázhatóságát illetőleg a legelső szakértők legyenek meghallgathatók. Evégből diplomáciai érintkezésbe lépett a külügyminisztérium utján idegen kormányokkal, hogy ezek jelöljék meg legkitűnőbb szakértőiket.

Két angol és két belga szakértőre esett a választás, főképp azért angolra és belgára, mert ott vannak hasonló veszedelmességű „kibővítéses“ bányák.

A két angol szakértő:

1. *Hall Henrik* kir. bányainspecteur [Anglia (t. i. Old England) 12 bánya inspectorátusra van felosztva]. *Hall*, a reinhilli (Lancashire grófság) felügyelő.

2. *Morison János*, az angol bányák legnevesebb szakértője.

A két belga szakértő:

1. *Vatthey Victor*, főbányafelügyelő (Bruxelles), a belga ipar- és közmunka minisztériumban. (Ez ugyanazon állás, mint dr. *Wahlner Aladár* min. tanácsosé a mi pénzügyminisztériumunkban).

2. *Lemaire-Emanuel* (Mons) egyetemi tanár, kir. bányameérnök.

Természetesen a szakértőknek azon kérdésre kellett felelniök, hogy *mily feltételek alatt lehetne a kérdéses bányákban az üzemeltetést felvenni?* . . . Mert, hogy azt a tenger kincset, ami ott a föld alatt hever, ott hagyni nem szabad, nem lehetett vita tárgya. Az ország legjobb barnaszenéről van szó, úgy, hogy azoknak a bányáknak fentartásához az ország legfontosabb közgazdasági érdekei fűződtek.

A szakértők a legalaposabb tanulmányt végezték. Teljes két napig tartott maga a bányajárás.

Az egész szakértői szemlét, bizottsági eljárást és bányajárást dr. *Wahlner Aladár* min. tanácsos vezette, jelen volt ott *Balajthy Barnabás* Oravica-kerületi bányakapitány is. Okt. 30-tól nov. 4-ig tartott mindez és eredményét abban foglalhatjuk össze, hogy a bizottság az üzem felvételét egyhangulag

megengedhetőnek találta,

különböző előzetes óvintézkedések megtételével, amire nézve — mint ez alább következik — részletes utasítást adott a kormány.

* * *

Ehelyütt azonban közbevetőleg igen érdekesnek tartjuk felemlíteni azt, hogy a külföldi szakértők ezen bányák berendezésén teljes megelégedésüket fejezték ki, sőt *Morison* és *Vatthey* bámulatuknak adták kifejezést azon, hogy a *Steg* megvizsgált bányáiban olyan újabb berendezkedést találtak, amilyen ezidőszert Angliában és Belgiumban még nincsen. (I . .)

A szó szoros értelmében nem hitték, hogy Magyarországon ezt fogják tapasztalni! Kifejezést is adtak azon nézetüknek, hogy ezek a bányák nem látszanak nyereségajhászásra alapítva lenni és rablógazdálkodásnak hire-hamva sincs. Bizonyos, hogy a magyar bányászat jó hírét vitték magukkal ezek a világhírű

tudósok íthagyott jelentéseikben, amelynek eredetijét magukkal vitték. Igazuk is van, mert amióta *Veith Béla* a vezérigazgató, azóta áldozatokat nem kimélve fejlesztik az üzemet s épen mostanában 13 millió koronát fektetnek be újból.

*

A jelentésekből az óvintézkedésekre vonatkozólag kiemelhetjük, hogy két konkrét javaslat tétel.

1. javaslat.

Előfúrásokat kell végezteni mindenütt és pedig legalább 7 méter hosszúságban és mindenféle irányban.

Igen érdekes volt a szakértők azon javaslata, hogy mikor a keresztvágatokkal a szénhez közelednek, *mesterségesen kell előidézni a gázkitörést.* Érdekes ez azért is, mert mesterséges gázkitöréssel metánra (éghető gáz C H₄) még sehol a világon sem történt ily kísérlet. Az egész világ szakembereinek közfigyelmébe a dományalmási bányákra tereltetett ilyenformán. „A Bánya” szerkesztőségének sikerült megtudnia, hogy e páratlan érdességű kísérletek miképp fognak lefolyni? . . .

Több furólyukat (hetet rendszerint) kell telepíteni s ezeket erősen megtöltik dinamittal. Hogy a lövés valamiképp ne gyújtson, a vágatvég előtt gátat kell emelni. E gátnak 4 méteresnek kell lennie s ez szintűlég vízzel töltendő meg, hogy lövésnél a gázok meggyuladása abszolút kizárassék, mert hisz ez tönkretenné a bányát. Akkor, amikor senki sincs jelen, villamos ütással elgyújtják. Ezen az uton-módon a gáztartó kőzetekből kiszabadítják a gázt. Ez a kísérlet annál érdekesebb, mert mesterséges gázkitöréssel csak Franciaországban folyt kísérlet, de csak szénsav-erupciókat idéztek elő így mesterségesen és nem a legveszedelmesebb gyújtógázt, a metánt. Nálunk, Magyarországon *lesz* erre az első kísérlet, csak az a kérdés, hogy épen az illető kőzetben van-e a gáz?

2. javaslat. Ennek az a lényege, hogy a szénelőkészítést egészen *mellőzni kell*, (!) tehát csak feltárást eszközölnek s nyomban kezdődnie kell (!) gurítók útján a fejtésnek. Persze itt óriási vigyázattal kell eljárni, mert így a szélén az egész szénpillért egész magasságában egyszerre fejtik le és pedig lépcsőzetesen.

Hogy ezt könnyebben megértsék „A Bánya”-nak esetleg nem szakképzett olvasói is, „A Bánya” szerkesztősége abban a kifüzetű megbeszélésben részesült, hogy a legilletékesebb helyen az eredeti szakértői vélemények javaslatai alapján kapott felvilágosításokat.

Eszerint tehát az előkészítő vágatokat egészen *mellőzni kell!* Nagyobb szabad területet nyernek, mert egyoldalon az egész szénpillér szabaddá tételük és a széntelep könnyebb kigázolhatóvá válik lehetővé. Az angol szakértők részéről

angol külön vélemény

is adatott be, ami még világosabbá teszi ezt az igen lényeges kérdést.

Szerintük az éghető gáz, amétán (CH₄) *összgyülemlesi helye* a szént fedő kőzetben van, vagy ha nem ott, akkor a fedő kőzet és a szén közt levő képzeleti vonal mentén. Ezen feltevésből kiindulva, teszik a következő javaslatot:

„. . . az előbb említett előfúrásokat, amelyeknek 35 mm. átmérőjűeknek és 7 méter hosszúságúaknak kell lenniük, a vágatvégben a főte alatt fél méterrel lejjebb kell kezdeni. Mindig 7 előfúrás eszközölnöd és feifelé 45° szögben végzendők.”

Mi tehát az értelme a külön véleménynek? Mit kell igazolni e különvélemény alapján végzendő kísérletnek? . . . Azt, hogy ha az angolok feltevése igaz, a *szén-előfúrásnál a gáz kevesebb lesz, mint a kőzetben való előfúrásnál*, mert hiszen azért fúrnak szög alatt s csak 1/3 m-nyire a főte alól kiindulól, mert így okvetlenül áthaladnak a kőzet és a szén közti részen és mélyen belemennek a kőzetbe, amelynél az előzetes kigá-

zologtatás problémáját így megoldották és a katasztrófák okát kiküszöbölték.

*

Tekintve, hogy ez egészen új dolog és korszakot alkotó fontossága, mindenestre megfigyelést érdemel, mivégből *Wekerle miniszterelnök pénzügyminiszter már el is rendelte a kellő felügyelet melletti ezen kísérleti furásokat.*

Tehát folytatják az eddig megállapított rendszer szerinti előfúrásokat is, ugyanakkor eszközlik az angol különvélemény szerinti furásokat is. Persze mindenik lyuknál manometer lesz s a feszültség pontosan lemérhető. Ezekből világos, hogyha igazuk van az angoloknak, a *szén-előfúrásokból kiáramló gáz kevesebb lesz, mint a főte kőzeteiből kiáramló gáz.*

*

És ha ez így lesz, akkor el kell rendelni ezt, noha sokkal költségesebb is és aránytalanul megdrágítja az egész termelést. Látnivaló, mily színben tünteti fel *Veith Béla* személyében a Steg intencióját, az a kijelentés, amit *Veith Béla* tett a kormány kiküldötté előtt, hogy semmiféle áldozatot kimélni nem fog és eleve aláveti magát bármily több kiadásnak.

A *már előkészített telepek fejtésére a kormány kifejezetten megadta az engedélyt.* A munka tehát újból megkezdődik Dományban, hiszen e telepek a hosszú munkaszünetelés alatt már teljesen kigázolgtak s így veszélytelenek. Az új kísérletek megindulnak, erről jelentés teendő a kormánynak s akkor fognak dönteni arról, mily előfeltételek mellett szabad az üzem a Steg bányában.

Mindenestre elismerés illeti meg a kormányt azért, hogy a bányák belső biztonságán oly argusi szemmel őrködik s *Wekerlét*, hogy a biztonság előmozdításának kérdését annyira a szíven hordta. Nagy akció ez bizonyára s annál szebb ez, mert mi Magyarország, vagyunk az elsők a világon, akikre hárul e fontos kérdés megoldása s e szempontból ma az egész bányászvilág érdeklődésének vagyunk a központja.

Mégegyszer az állami fémbányászok ügyéhez.*)

Válasz *Burdáts Lajos* ur cikkére. —

E lapok f. évi 45. számában *Burdáts Lajos* ur kiterjeszkedett annak a közleménynek méltatására, amelyet én „Az állami fémbányászat” címen megírtam és melynek tulajdonképeni célzata az volt, hogy a magam csekélységével is hozzájáruljak a fémbányászati kollégák amaz akciójának támogatásához, hogy járandóságai méltányosan rendeztessenek és ügyük az állami szénbányászat tisztviselőinek helyzetéhez mérten szintén revízió alá vétessék.

Fellette örvendek rajta, hogy *Burdáts Lajos* coléga ur cikkem érdemleges részével, vagyis a statusrendezés szükségességének kifejtésével és indoklásával egyetért. Amde kénytelen vagyok mégis cikkére reflektálni és pedig azért, mert közleményének bevezető részében egy olyan kitérés és célzás fordul elő, amelyet helyre kell igazítanom.

Burdáts Lajos ur szükségesnek és a tárgyhoz tartozónak vélte, hogy a fémbányászattal kapcsolatosan Poroszország, Ausztria és Franciaország szén-

*) A kérdés tisztázása céljából és az *audiatur et altera pars* elvénél fogva a legnagyobb készséggel adjuk közre ezt a cikket és kérjük fémbányász olvasóink hozzászólását.

bányajogi reform törekvéseit tegye szóvá és engemet, úgy állít oda, mintha én ezeknek a modern bányajogi irányzatoknak szószólója és harcosa lennék.

Ámbár az avatott előtt első pillanatra fel fog tűnni a kapcsolat indokolatlan és érthetetlen volta mégis engemet különösen érint és meglep, hogy Burdáts ur a nyilvánosság előtt prejudikál azzal, hogy nekem e kérdésben álláspontot tulajdonít, holott mindenki, akivel eddig a szénkérdés körül akár szóval, akár írásban eszmecserét folytattam, sőt közzétett dolgozataimban is mindenki, aki ezeket figyelemmel olvasta, tudja, hogy én soha Poroszország, Ausztria és Franciaország újabb reformtörekvéseit nem érintettem, nem tárgyaltam és így álláspontomat e kérdésben ki nem fejtettem. Honnan van mégis az, hogy Burdáts ur engemet eme reformirányzatok uszályhordozójának tekint és siet minden indoklás nélkül olyan ügyben a bíró szerepét játszani, amelyben én abszolúte nem szerepelhetek, sem mint vádlott, sem mint tanu, legkevésbé mint panaszos? Ha ez nem misztifikáció, akkor nem tudom, hogy micsoda.

A széntulajdonjogra érdemlegesen már csak azért sem terjeszkedhettem ki, mert jogász nem vagyok, a kérdésnek csak gyakorlati és különösen technikai vonatkozásait ismerem és csakis ebben sajátítottam el némi jártasságot. És különben elképzelheti e valaki azt, hogy én álláspontot a szénállamosítás javára foglaljak el, holott tudvalevőleg egy magánszénbánya műszaki vezetője vagyok?

Összes eddigi szereplésem abban csucosodott ki, hogy a nyilvánosság előtt, úgy a napi sajtóban, mint szaklapjainkban a bányásztechnikusok érdekében szálljak sikra és könyörtelenül rámutassak bányászataink sebhelyeire. Üdöztem, üldözöm és üldözni fogom a spekulatív bányászatot, mely tömérdek erkölcsi és anyagi kárt okoz az országnak. De a komoly bányászat iránt mindég tisztelettel és levett kalappal állottam, akár legyen ez magánkézben, akár legyen az az államé. Ime ennyiben áll az én állásfoglalásom a szénkérdés körül. Ha valaki ehhez valamit hozzámagyaráz vagy a saját érdekei szerint abból valamit kimagyaráz, azért valóban nem lehetek felelős.

Még egyet Burdáts Lajos ur nem hajlandó elhinni, hogy a szénbányászat és fémbányászat között üzemi eltérések vannak. Érthető álláspont, mert elvégre ő fémbányász s így ő is csak egyoldalu lehet. Vagyis jobban mondva specialista. A veszélyesség kérdését nem vitathatom egy közgazdasági szaklap hasábjain. Nem is volna az méltó a komoly ügryhöz. Azt azonban csodálkozással vettem és először hallottam, hogy Burdáts Lajos ur irigyli tőlünk a szénport, mely szerinte valóságos antiszeptikus szer a tüdővész megakadályozására. Ő szerinte a szénbányák valóságos szanatóriumok a tüdőgümőkör gyógyítására. A veszélyesség fokának megállapítása a bányahatósági sztatisztika dolga. A szénpor jótékony

hatását pedig konstatálják a bányaeorvosok. Annyi bizonyos, hogy azok a szegény szaksorsosok, akik a szénpor robbanása folytán pusztultak el, immár tüdőbajba többé nem eshetnek. Ebben a kérdésben kár sok szót vesztegetni. Csak azt mondom az általam különben tisztelt és kedves fémkolléga urnak, hogy mi fekete szénbányászok szívesen átengedjük a bányák szénporát s ha kereskedelmi vezetőségeinknek nincs ellenvetése akár ingyen is. Csak adják nekünk cserébe az ő üde, jó levegőjüket. Igen jó üzletet fogunk csinálni.

Béke és jó szerencse velünk.

Oczvirk Nándor.

✂ HAZAI HIREK ✂

A brennbergi sztrájk.

Egy sztrájk — csakhogy „sztrájk“ legyen.

Brennbergben hetek óta sztrájkban állanak az ottani bányák munkásai. A jelek arra vallanak, hogy ez a sztrájk nem fog máról-holnapra véget érni. A békés megegyezésre irányuló törekvések nem jártak eredményre s ezért a társaság erélyesebb módszerhez nyult. A sztrájk okáról, előzményeiről különböző verziók keringnek s ezért szükségesnek tartjuk, hogy arról teljesen hű képet alkossunk olvasóink előtt.

Mik is voltak a sztrájk okai?

A csilléreknek 10 órás munkaszakuk volt, a szénseparációban dolgozó leányok munkaideje 12 órában volt megállapítva. Az igazgatóság ennek a munkarendnek megváltoztatását tervezte, még pedig olyképen, hogy a bányamunkások munkaidejét 8 órára, a leányokét 10 órára szállítja le. Az igazgatóságnak erről a szándékáról tudomásuk volt a munkásoknak. Eközben történt, hogy a múlt hónap egyik hétfői napján a leányok egyszerűen nem jöttek be. A munkások leszálltak a bányába s amikor kijöttek, észrevették, hogy a separációban nem folyik a munka. Erre ők sem szálltak le többet a bányába.

A sztrájkolók száma négyszázötvenre rug. Mind sopronmegyei illetőségű német, ugynevezett hienek, akiket szorgalmukról, józanságukról ismernek ország-szerte. Éppen ezért érthető, hogy mi okból lettek ezek szocialistákká. Ez a sztrájk nem az első. Sőt — az ötödik. A harcban fegyelmezettek, kitűnően vannak szervezve. Kihágás nincs, nem isznak, úgy hogy hatósági beavatkozásra semmi ok nincsen. A sztrájkolók csöndesen viselkednek és nyugodtan várják a fejleményeket.

Különös jelenség, hogy most, amikor az országban sehol nincsen sztrájk a bányavállalatoknál, éppen Brennbergben dul már annyi ideje a harc. Az igazgatóság előbb 52 munkást bocsátott el és 48 órai gondolkodási időt adott nekik, hogy a munkába visszatérjenek. De az elbocsátottak közül egy sem jelentkezett. Most ujabbán 31 munkást bocsátottak el.

E hó 10-én, szerdán Andreics János miniszteri tanácsosnál, az állami szénbányák központi igazgatójánál telefonon kérdezősködtek Brennbergből, hogy adhatna-e az elbocsátott bányamunkásoknak alkalmazást. Andreics

azt felelte, hogy *kellő számú munkáslakás hiányában legnagyobb sajnálatára nem tehet eleget a kérésnek.*

A társaság az elbocsátott renitens munkások helyére november 1-én 20 új munkást hozatott Krassó-Szörény vármegyéből, de hozatnak még Lika-Krbava vármegyéből horvát munkásokat is. A husz munkás a bánya fenntartása körül megkezdte munkáját. A bányatársaságnak az a szándéka, hogy a sztrájkot megtörje és így pár évre békét teremtsen Brennbergben, ahol most már ötödízben léptek sztrájkba a bányamunkások. Figyelemreméltó körülmény, hogy a társaság a Steg. példáját akarja követni, ahol többszöri sztrájk után így teremtettek békét. A D. G. T.-nél szintén hasonlóan bántak el a sztrájkolókkal. Az csak nem lehet ok a sztrájkra, hogy a munkáslányok abbahagyták a munkát. Ezt a föltevést igazolják a sztrájk összes momentumai. Nyírő Béla főbányabiztos kint járt Brennbergben, azonban békéltető tárgyalásokba nem bocsátkozott. Kitűnő forrásból értesülünk, hogy jelentésében azt írja, hogy *a sztrájkot teljesen ok nélkül kezdték a munkások és még ürügyet sem tudtak felhozni a sztrájk okára.*

Olyan sztrájk ez, amely tehát teljesen ok nélkül keletkezett. Ezt nem mi mondjuk, hanem a szavahiűtelő és megbízható jelentés.

Sztrájk, amely azért folyik, csak hogy „sztrájk” legyen!

Kitüntetések. A király *Gesell* Sándor főbányatanácsosi címmel és jelleggel felruházott nyugalmazott főbányageológusnak, valamint törvényes utódainak, sok évi sikeres szolgálata elismerésül, a magyar nemességet „Terebesfejérpataki” előnévvel, *Telegdi Róth* Lajos főbányatanácsosi címmel és jelleggel felruházott főgeológusnak, a geologia terén kifejtett tudományos és gyakorlati munkássága elismerésül, a III. osztályú vaskorona-rendet díjmentesen adományozta.

Személyi hír. *Szendé* Lajos, a Magyar általános köszénbánya részvénytársulat vezérigazgatója, mint fiatal házas, nemsokára befejezi nászutját s e hó 17-én újból átvészli a vállalat vezetését.

A sajószentpéteri bányagondnokság. A Magyar általános köszénbánya részvénytársulat sajószentpéteri köszénbányájának gondnoka, *Wieser* Vilmos múlt vasárnap tartotta bucsu estélyét. A bánya tisztviselői nevében *Tersztyánszky* Ferenc főszámíztst mondott meleghangú bucsuzót a távozónak, aki meghatóttan, a kartársi szeretet meleg hangján válaszolt erre. *Wieser* közkedvelt, népszerű főnök és jótékony férfi volt. *Wieser* a központi igazgatósághoz hívták be Budapestre. Helyébe *Elsziner* Agoston volt tatabányai mérnök neveztetett ki bányagondnokká, ki már elfoglalta állását.

Új magnezitipari részvénytársaság. *Német-magyar magnezit r.-t.* cég alatt Budapesten új nagyszabású részvénytársaság alakult 600.000 korona alaptőkével (2000 darab 300 koronás részvény). Az igazgatóság tagjaivá *Liebermann* Ágost Győző és *Kemény* Samu dr., a felügyelő-bizottság tagjaivá *Freytag* Emil, *Kramer* Albert, *Arnold* Tivadar, *Koch* Albert és *Wack* Keresztély választatták meg. Vezérigazgatóvá *Rauscher* Józsefet nevezték ki. A társaság irodája V., Zoltán-u. 6. sz. alatt van. A társaság 50.000 K részvényért átvette *Liebermann* Ágost Győző Kassa melletti bányáját és 200.000 K részvény ellenében megvásárolta az *Ochtinasebőki bányatársaság* magnezit-bányáját az összes berendezésekkel együtt.

Bányarészvényesek — fizessetek! A veraspataki Letyi Szent György Fánreny bányatársulat (ugy látszik) nem tartozik azok közé, amelyek a részvényeseknek jövedelmet biztosít. Ellenkezőleg. A zalatnai bányakapitány intő rendeletet adott ki azon részvényesei ellen, akik bizonyos pótpénzeket nem fizettek le s felszólítja őket, hogy 14 nap alatt pótolják mulasztásukat, mert részvényeiket különben minden további megkérdezletésük nélkül — igen kegyesen — a bányatársulatra fogják átírni.

A Magyar Vasművek és Gépgyárak Országos Egyesülete legutóbb tartott ülésén foglalkozott az 1911. évben Turinban rendezendő nemzetközi kiállítás kérdésével és tekintettel arra, hogy ezen kiállítás a vas- és gépipar szempontjából bizonyos érdekekkel bír, az egyesületi tagok érdekeinek az értekezleten való képviselőre felkérésnek: *Herczegh* József, *Ország* Róbert, *Salzer* Lajos és *Strasser* Gyula igazgatók. *Melichár* Ferenc és *Bächer* Rudolf külföldi gépgyárosok nyomtatványaikon és hirdetőmányaikban a magyar gazdaközönség megtévesztésére magukat hazai gyárosoknak tüntetvén fel, a cég ellen megtorló lépések vételét határozzák el. Az osztrák-tarifa-reform ellen való állásfoglalás előkészítésével megbízott kamarai szűkebbkörű bizottságba az egyesület *Ország* Róbert és *Salzer* Lajos igazgató urakat küldi ki. Panasz tárgyává tétetvén, hogy az utóbbi időben a gyárak által külföldre kiküldendő mérnökök és munkások részére beszerzendő uttlevelek kiállításra oly hosszadalmas, hogy gyakran 10—14 napig is eltart, elhatározzák, hogy belügyminiszterhez felterjesztést intéznek, amely utalva arra, hogy ez a késedelmezés mennyire hátrányos az ipar és kereskedelem szempontjából, a régi gyakorlat visszaállítását kéri. Karöltve való eljárásra felkéri az egyesület a budapesti kereskedelmi és iparkamarát a Magyar gyárparosok országos szövetségét s az országos magyar kereskedelmi egyesület, a kereskedelmi minisztert pedig a kérelem pártolására kéri föl. A kereskedelmi miniszter leiratának az a része, amely szerint az egyesület kérelmére utasította az államvasutakat, hogy a nagyméretű különleges géprészek szállításához megfelelő kocsiszerkezetet készítsenek, — köszönettel tudomásul vették. Mint-hogy azonban a leirat további részében az egyesület azon kívánóságát, hogy nagy lendítőkerek, turbinakoszorúk és dynamógéprészek szállítására alkalmas különleges kocsik is szerzessenek be, nem találta teljesíthetőnek, — az utóbbira nézve újabb előterjesztést intéznek, amelyben utalva azokra a hátrányokra, amelyek a gyárakra különösen a külföldre való kivitel szempontjából háramolnak s arra, hogy külföldön, ahol nem csupán fiskális szempontok irányadók, az ipar ily nagyméretű termékeinek szállítására mindennemű megfelelő szerkezetű vasuti kocsik állanak rendelkezésre. Az egyesület ezután még néhány állami támogatás engedélyezésére vonatkozó ügyet intézett el.

A licei kutatások eredménye. Lapunk legutóbbi számában megemlékeztünk arról, hogy a *Heinzelmann*-féle vasgyár bányatársulat eredményes furásokat végzett *Lice* környékén az elhagyott bányatelepeken. Erre vonatkozólag most azt közlik velünk, hogy a mélyfurásokkal az eddig ismert vaskőtelep közelében új vaskőtelepet sikerült átfúrni. A megütött telepek 4 és 8-5 méter vastag hasmatit-telepek és egy 0-5—2 méter vastag limonit-telep. E biztató eredmény következtében a beomlott és víz alatt álló bánya ujranyitását megkezdték.

Megszűnt bányacikkek készítő gyártelep. A Fémművek és felszerelési gyár részvénytársaság, amely kohószerűségi cikkek és más fémárúk gyártásával foglalkozik, azok közé a készáru vállalatok közé tartozik, amelyeknek Ausztriában is van fiókja. Azaz csak volt s éppen az a nevezetes történet a társaság életében, hogy a pottendorfi fióktelep nemrég beszüntette üzemét. Természetesen nem azért, mert jól ment.

A délvidéki bányáipar fejlesztése. Temes-, Krassó-Szörény- és Hunyadmegyék déli részei kétségkívül az ország ipari fejlődésre legalkalmasabb területei közé tartoznak, de a roppant kedvezőtlen közlekedési viszonyok utját állották az egészséges fejlődésnek. Alig van az országnak még egy vidéke, ahol az ipari fellendülésnek minden tényezője oly összhangban megvolna, mint épen itt. Resicától dél fele az ország leghatalmasabb feketeszen medencéje húzódik százhusz kilométer hosszúságban és elszakadt foszlányai egészen az országhatárig, a Dunáig húzódnak. A Zsil völgyében roppant vastagságú, elsőrendű barnaszenet fejtenek és így az ipari élet legfontosabb alapja, a szén bőségesen megvan. A resicai és az aninai feketeszen bátran versenyezhet a porosz szénnel, a zsilvölgyi kitűnő barnaszen pedig előnyösen kokszolható. Az ipari élet másik fontos alapja, a vas, szintén hatalmas telepekben fordul elő. Hatalmas erdőségek várják a jobb konjunkturákat. A legelső segítsége ennek a vidéknek a nemrég megnyitott hátszék-karánsebesi vasút volt, amely körül párhuzamosan halad a hunyadi vasköteleppel s lehetővé teszi, hogy annak minden pontján meginduljon a kiaknázás és a feldolgozás. Ez a vasut lehetővé fogja tenni, hogy Ruszkabánya környékének többi ásványait is fokozott mértékben aknázzák ki és megadja a lehetőséget annak, hogy a hatalmas erdőségeket okszerűen kihasználják. A zsilvölgyi határszéli tervezett vasut új utat nyit meg Románia felé és ez különösen a szénkivitel szempontjából szükséges. Romániában tudvalevőleg alig van ásványászás és a magyar szénbányák termelésének feleslege kitűnő piacot nyer, hogyha rövidebb uton vihetik be. Krassó-Szörényben még nagyon sok a kívánni való a közlekedésügy terén. Az almásvölgyi vasut építése még csak a jövő kérdése, pedig valósággal országos érdek, hogy a parlagon heverő gazdag vidék kincsei a forgalomba kerüljenek.

Budapestvidéki kőszénbánya részvénytársaság Lipót aknáját nemrég ellepte a víz, úgy hogy a munkálatokat csak nehezen lehetett folytatni. A víz azonban hamarosan minden beavatkozás nélkül elapadt, amikor egy újabb aknát nyitottak a Lipót akna közelében.

Az Una társaság szénbányái. A minap megemlékeztünk arról, hogy Zágrábban „Una“ kőszénbánya részvénytársaság cég alatt új szénbányavállalat létesült. Az új társaság, mint lapunknak jelentik, Ljesljáni és Derestok községek mellett fekvő kőszénrétegek, továbbá más, a Novi kerületben fekvő bányák kiaknázását tűzte ki céljává. A ljesljáni kőszéntelepeket a múlt évben fedezték fel. Már az első kutatások a legjobb eredménnyel jártak, a mennyiben 8—12 méteres szénrétegekre találtak.

A Felsőmagyarországi petroleumfinomító bukása. A Felsőmagyarországi petroleumfinomító részvénytársaság ellen a beszercebányai törvényszék elrendelte a csődöt. A társaság 1905-ben alakult meg 400.000 korona alaptőkével s megvásárolta Perí Henrik petroleumgyárát, később 800.000 koronára emelte fel alaptőkéjét, de sehogyan sem tudott boldogulni. Folyton fizetési zavarokkal küzdött s többször kért moratoriumot, de egyszer sem tudott a kitűzött határidőre fizetni, úgy hogy végre is be kellett következnie a csődnek. A részvénytársaság tartozásai néhány százezer koronára rugnak. Természetesen a petroleum-háború is erősen belejátszott a vállalat bukásába.

A Szápári kőszénbánya r.-t. november 3-án tartott rendkívüli közgyűlésén elhatározta, hogy 800.000 korona értékű elsőbbségi kötvényt bocsát ki üzemi berendezésének fejlesztésére. Az igazgatóság elhatározta, hogy a vasuti állomástól a bányáig *iparvasutat létesít*, amelyet még a jövő év júniusában, legkésőbb júliusban helyeznek majd forgalomba.

A dési elektromos művek. Dési munkatársunk híradsága nyomán megemlékeztünk a gróf Kornis Károly kezdeményezésére létesítendő új elektromos mű terveiről. Az új elektromos mű, amely Szamosujvár, Dész és Dészakna városok és az állami sóbányáizem villamosáram szükségletét fogja fedezni, *Szenibenedeki elektromos művek r.-t.* cég alatt alakult 600.000 korona alaptőkével. Az igazgatóság tagjai: gróf Kornis Károly, dr. br. Horváth Emil ügyvéd, Stromsky Sándor, a Siemens-Schuckert művek r.-t. igazgatója, dr. Hoór-Tempis Mór műegyetemi tanár, dr. Müttler Frigyes és dr. Erdélyi Sándor.

Beomlás egy erdélyi aranybányában. Az Érc-hegységben, Tordaaranyosmegyében Szakáts József dr. kalocsai ügyvéd és Bildhauer Károly dr. vádpatiki aranybányájában robbantás következtében nagymértékű beomlás történt. Az ugynevezett Margit-tárnában a bányászaja a dinamit okozta erős rázkódás folytán beomlott és hat bányamunkást maga alá temetett. Nyikolea Geraszim bányamunkás meghalt a sziklatömbök alatt, a többi munkást kisebb-nagyobb sérüléssel kimentették. A szerencsétlenség dolgában a hatóság megindította a vizdsálatot Drogan Juon felől ellen.

A vállalatok köréből. A *Kővárvidéki kőszénbánya r. t.* igazgatósági tagjai sorából Laehne Hugó és Körös Mihályt törölték. Igazgatósági-tagságuk és cégjegyzési jogosultságuk megszűnését a cégbiróság tudomásul vette. — A *Bélapátfalvai portland-cementgyár r. t.*-nél Bér Gyulát és Putnoky Mórt beválasztották az igazgatóságba. — A *Magyar galíciai napháipar r. t.*-nél legutóbb változás történt. Gerhardt Gusztáv, Sonnenberg Imre és Bauer Miksa töröltettek az igazgatósági tagok sorából s helyettük a Hitelbank két embere, Schütz Mór és Auer Mór foglal helyet az igazgatóságban.

Beküldetett. Az utóbbi időben konkurrenseink képviselői olyan híreket terjesztenek, amelyek gyártmányaink tekintélyét igyekeznek lerontani. Figyelmeztetünk mindenkit, hogy minden esetért, amelyről tudomást szerzünk, a bíróság útján fogunk megtorlással élni. *Duisberger Maschinenbau Aktien-Gesellschaft, vorm. Bechem & Keetman, Duisburg am Rhein.* Vezérképviselő *Schember Frigyes* Budapest, VI. ker., Andrásy-ut 50.

A Nyugatmagyarországi kőszénbánya feltárási munkálatai. A Nyugatmagyarországi kőszénbánya részvénytársaság — mint értesülünk — handlovai bányatelepének feltárási munkálatait a *Fröhlich és Klüpfel* cégre bízta.

Új vasérctelepek feltárása. Jolsvai vállalkozókból alakult kutató társulatnak sikerült állítólag 50—60 százalékos vastartalmu és tetemes vastagságú vaskötelepet feltárni Deresk község határán. Miután a vasérc közel fekszik a föld színéhez, a telepet külfejtéssel fogják lemelni.

Az esztergomi kőbánya sikló pályája. Az esztergomi csavargőzös rt. esztergomi állomása mellett lévő kőbányájának gazdaságos kitermelése céljából egy sikló pályát és ennek tövéből kiágazólag a Máv. töltése alatt a Dunáig vezetett iparvágányt létesített, mely utóbbi segítségével a nyert kőanyag közvetlenül az uszályokba szállítható. Az iparvágányt és a vt. egybekötött sikló pályát a *Magyar-belga fémipar* rt. építette. Az új pályát október 23-án adták át a forgalomnak.

x Irodahelyezés. *Pataky Vilmos* hites szabadalmi ügyvivő irodáját 1909. november 1-én VII., Erzsébet-körut 48. szám alá helyezte át.

✱ KÜLFÖLDI HIREK. ✱

Kohó-adó Ausztriában. A bécsi értéktözsde napokban az a hír szárnyalt s hitelre is talált, hogy az osztrák kormány a kohó-adó behozatalát tervezé s ily uton akar a parlament nagy többsége által táplált, a vas-kartel megrendszabályozása ellen irányuló törekvésnek eleget tenni s egyszersmind a mozgalomból az állam-kincstárnak is hasznot biztosítani. A javaslat tervezői abból indulnak ki, hogy a magyar vasbehozatali vámok folytán a vasművek enormis, gazdaságilag nem indokolható hasznot érnek el, mivel pedig a védvámok Magyarország ellenzése miatt nem törülhetők el, méltányos, hogy az elért nagy haszomból az állam is részesedjék. De valjon meggondolták-e a javaslat barátai, hogy az új adó legkevésbé sem szállítja le a magas vasárakat, sőt emelni fogja azokat, mert végre is a vasművek az adót a fogyasztókra hárítják át. Az osztrák parlament azonban el lévén napolva, a kérdéses törvényjavaslat nem egyhamar kerül annak színe elé.

Szénárverés. Nem mindennapi eset történt Bécsben a Dorotheum zálogház személyzetének közbenjöttével. 144 vasuti kocsirakomány felső-sziléziai I. osztályú kockaszén, mintegy 2000 tonnát árvereztek, melyet a megrendelő vonakodott átvenni. Az átvétel megtagadásának oka a bécsi széntelepek túllömöttiségével, más szóval a szénpiac kedvezőtlen helyzetével magyarázandó, a mennyiben a fogyasztás a nagy készletekkel arányban nem áll. Az elárverezésre került szén kikiáltási ára 60.000 koronát tett ki és bizonyára első eset volt ez, hogy ilyen szénmennyiség dobra került.

Tizenkétezer bányász sztrájkja. Az ausztráliai New-Castle és Maitland összes szénbányáiban az üzem 12.000 bányász sztrájkja következtében szünetel. Előreláthatólag más bányakerületekben is sztrájkba lépnek a munkások. New-Castleban husz hajó, amely ott szénét kívánt fölvenni, a sztrájk következtében vesztéggelni kénytelen. Sok ausztráliai gőzöst üzemben kívül kell majd helyezni. Az ipart is súlyosan sújtja a sztrájk, miután a szénkészletek csekélyek és tartani lehet attól, hogy a sztrájk hosszabb időn át nem szűnik meg.

✱ ÜZLET, SZÁLLÍTÁSOK. ✱

Márványkő kihasználási jog. A földművelésügyi minisztérium a vajdahunyadi Koszta Rudzi erdőrezsben található márványkő kizárólagos kihasználási jogát az 1910. év január 1-től 1919. évi december 31-ig terjedő tíz évi időtartamra bérbeadja. Az erre vonatkozó árlejtést november 29-én a vajdahunyadi erdő-gondnokságnál tartják meg.

Ásványkenőolaj-szokványok. Hacker Bertalan, a fumei Kőolajfinomító gyár r.-t. igazgatója a fölmerült szükségletre való tekintettel összeállította az ásványkenőolaj-szokványok tervezetét. A mindenképpen figyelemreméltó tervezettel, mint értesülünk, jelenleg több kereskedelmi testület behatóan foglalkozik.

Köszénzállítás. A brassói törvényszéki fogház fűtésére három évre szükséges 1600—2500 métermázsza köszén szállítására árlejtés lesz. Ajánlatok november 27-ig nyújtandók be.

Bazaltkő-szállítás. Pápa város tanácsa 70 vasuti kocsit 4—5 cm. nagyságu bazaltkő szállítására hirdet pályázatot. Az ajánlatok december 2-ig nyújthatók be.

Bányafák szállítására nyílik alkalom az ibbenbüreni köszénbánya igazgatóságánál. A bányaigazgatóság a részletekre nézve felvilágosítással szolgál. Ajánlati határidő december 1.

Kőolaj szállítás. Leibic r.-t. város 2000 kg. kőolaj szállítására árlejtést hirdet. Ajánlatokat november 18-ig lehet benyújtani. — Nyers petroleum szállítására hirdet árlejtést a nagybányai m. kir. művezetőség. A szükséges mennyiség 1600 métermázsza. Ajánlati határidő december 20.

Török ólombányák bérbeadása. A török földművelésügyi, bányá- és erdészetiügyi minisztériuma Gumushané szandzsákban (Trebizondi vilajet) fekvő „Haziné“ és „Kirk-Pavli“ nevű ezüsttartalmú ólombányák bérbeadása végett nyilvános pályázatot hirdet. E bányák terjedelme 397-98 djirib. A koncesszió 99 évre szól. A pályázó engedélyesek 50 török fontot tartoznak letenni. Az ajánlatok 1910 március 18-áig nyújtandók be, hol a pályázati feltételek felől bővebb felvilágosítás nyerhető.

IRODALOM.

Die Lagerstätten der Nutzbaren Mineralien und Gesteine cím alatt most jelent meg a Prof. dr. Beyschlag, dr. Krusch és Prof. J. H. L. Vogt által szerkesztett három kötetre tervezett mű első része az általános tudnivalókat tartalmazza 166 illusztrációval. A kiváló szaktudással és alapos készültséggel megírt tanulmány első kötete azt a meggyőződést kelti bennünk, hogy ez a nagyszabású mű értékes anyagot fog szolgálni a továbbiakban is. A munka Ferdinand Enke Stuttgart kiadásában jelent meg.

1909. évi 4920. szám.

Pályázat.

Az alólrott m. kir. főbányahivatalnál kinevezés folytán üresedésben lévő egy bányaintézői, esetleges előléptetés folytán egy bányafelügyelői állásra ezennel pályázat hirdettetik,

Az intézői állással évi egyezerkettőszáz (1200) korona fizetés és az 1904. évi I. t.-c. alapján biztosított személyi pótlék, természetbeni lakás vagy ilyennek hiányában évi háromszázhusz (320) korona lakpénz, továbbá évi 30 m³ tűzifa és 50 kilogramm sójárándóság; a bányafelügyelői állással évi nyolcszáz (800) korona fizetés és az 1904. évi I. t.-c. alapján biztosított személyi pótlék, természetbeni lakás, vagy ilyennek hiányában évi egyszáz hatvan (160) korona lakpénz, továbbá 24 m³ tűzifa és 50 kg. sójárándóság élvezete van egybekötve. Pályázóktól megkivántatik, hogy a bányaiskolai végzettségén kívül a sóbányászat terén és a sóanyag kezelésben gyakorlati ismeretekkel birjanak, testileg épék és egészségesek legyenek.

A szabályszerű szolgálati okmányokkal felszerelt és sajátkezüleg írt pályázati kérvények az előjáró hivatal utján, vagy ha a pályázó állami szolgálatban nem áll, — mely esetben egészségi állapota közhatalos orvos által igazolandó — annak a városnak vagy vármegyének főispánjának utján, melynek területén lakik, a jelen pályázati hirdetménynek a „Pénzügyi Közlönyben“ való megjelenésétől számított négy (4) hét alatt, az alólrott m. kir. főbányahivatalhoz nyújtandók be.

Marosujvár, 1909. évi november hó 5-én.

M. kir. főbányahivatal.

Saját gyártmányu FÉNYMÁSOLÓPAPIR és VÁSZON, MÁSOLÓPAPIR, VIASZ és Telefon 28-48. CREAT-PAPIR, fénymásolatok, autografiák, FÉNYMÁSOLATI BERENDEZÉSEK

FELLNER LEO műszaki papiroяр Közp. iroda és raktár, villamos üzemű gyártelep Budapest, V., Váci-ut 4. sz.

(B. 197 43)

Sürgős esetben fénymásolatok az esti órákban is készülnek villanyfény mellett.

Ziehbanke & Richt-, Polier-, Entzunderungs-
... und Rohr-Abwalzmaschinen ...

für
Stangen,
nahtlose Rohre etc.
aus Stahl, Kupfer,
Messing usw. fertigt

Ch. Zimmermann
Maschinenfabrik, Cöln-Ehrenfeld

Richard Voticky

■ ■ KLADNO (Csehország) ■ ■

Szállit:

bánya-bőröltönyöket.

(B 223/45) Bányász részére nélkülözhetetlen.

Raktár mindenféle műszaki czélokra szolgáló bőr-
műekből. Bőrhajtósíjak gyártása gyárüzemek részére.

Orenstein és Koppel

IPARVASUTAK GYÁRA BUDAPEST.

IRODA:

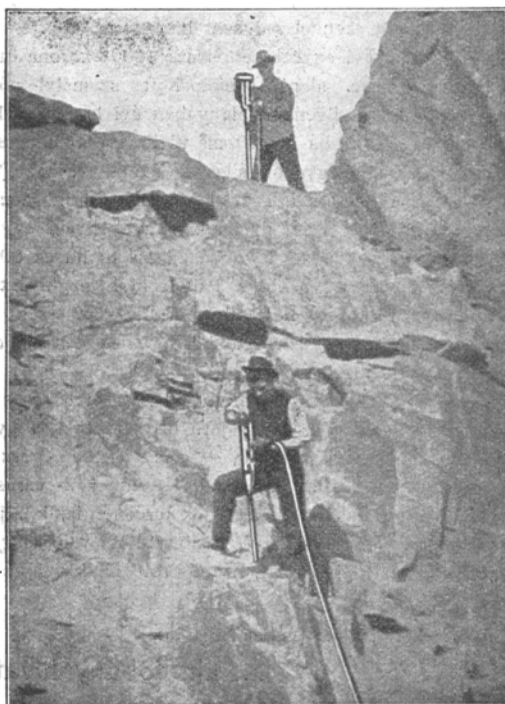
VI., Andrásy-ut 102.

GYÁR:

Pusztaszentlőrinczi nyaraló.

Kotrógépek, bányakocsik, billenőkocsik,
fordítókorongok gyártása. Bányasinek,
kerékpárok, csapágyak szállítása.

Mintaárjegyzék ingyen és bérmentve.
(B 10/4/II)

Magyarországi vezérképviselő

Molnár M. és Társai

műszaki és mezőgazdasági
cikkek nagyban raktára
Budapest, V., Ferencz József-tér 6.

SCHÜTZ A. G.

WURZEN i/Sa.

légsűrítő osztálya
szállit:

sűrített levegőjü kézi furó-kalapácsokat

automatikus áttétellel szén- és egyéb kőzet részére, lég és vízűtéssel
legnagyobb teljesítő képességgel, a legcsekélyebb lég-
fogyasztás mellett.

EXPANSIÓS SZABÁLYOZÁS

! Legnagyobb üzembiztonság és tartósság !

Különlegességek: Fejtő-, mélyítő- és
vésőkalapácsok, va-
lamint az összes sűrített levegővel dolgozó
szerszámok a gép-, bánya- és kőipar részére.

Villamos forgófurógépek.
LÉGKOMPRESSOROK

szállíthatók és helyhezköthetők. — A cég e különleges-
séggel 30 év óta foglalkozik.